

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-08-30
Besvaras senast
2020-09-11

Till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:2076 Lagtolkningar som ger konsekvenser för besöksnäringen

Astrid Lindgrens Värld (ALV) i Vimmerby i norra Kalmar län är ett av Sveriges starkaste varumärken och ett av landets främsta besöksmål med omkring en halv miljon besökare på senare år, den absoluta merparten koncentrerade till de tre sommarmånaderna. Företaget har runt 450 medarbetare, men långt fler är direkt avhängiga av det, som underleverantörer, handel, restauranger och boendeanläggningar i ett område som omfattar en dryg tiomilradie. Åtskilliga hotell i övriga delar av Kalmar län samt i Jönköpings, Kronobergs och Östergötlands län har ALV-besökare som stomme i sommarbeläggningen. I närområdet är beroendet av ALV ännu större.

Teaterparken omfattar 18 hektar, det vill säga 180 000 kvadratmeter, motsvarande tjugofem fotbollsplaner. På området finns flera scener, med plats för ett par tusen åskådare. Allt bygger på utomhusaktiviteter.

När restriktionerna med anledning av coronaviruset kom beslutade ledningen om anpassningar av verksamheten. Man beslutade att inskränka antalet besökare till 1 500 per dag. För att följa förordningen om tillfälligt förbud mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar drogs antalet scener ned till två, i var sin ände av parken, med 600 meters avstånd emellan. Föreställningarna gavs samtidigt, för att minska risken för trängsel. På gradängerna märkte man ut platser för de olika sällskapen, för att hålla fysisk distans mellan olika familjer. Den lokala representanten för polismyndigheten godkände arrangemanget. Under elva dagar höll man öppet. Allt fungerade planenligt och inga incidenter om trängsel rapporterades.

Dessvärre gjorde polismyndigheten i Kalmar en överprövning med en annan slutsats. Föreställningarna på två olika utomhusscener räknades trots avståndet som en ”sammanhållen allmän sammankomst”, vilket förefaller vara ett helt nyskapat juridiskt begrepp.

För gemene man är det obegripligt att två grupper med femtio personer vardera inte ska få se teaterföreställningar på två olika utomhusscener 600 meter ifrån varandra, samtidigt som en större biograf kan visa flera filmer samtidigt i direkt intilliggande lokaler – inomhus – och tusentals människor tillåtits trängas i ett varuhus eller på en badstrand utan att någon myndighet ingripit. Mig veterligt har inget annat europeiskt land stängt stora parker i samma utsträckning som Sverige.

Att krympa ihop utbudet ännu mer, för att hålla en ännu mer begränsad verksamhet, bedömdes inte vara ekonomiskt försvarbart. ALV:s ledning fattade därför beslutet att stänga för året, för att minimera förlusterna. Beslutet omfattade även museet Astrid Lindgrens Näs och Astrid Lindgrens Trädgårdar, en ren utomhusverksamhet som namnet också antyder.

Nu, i slutet av sommaren, kan vi se något av effekterna av det ödesdigra beslut som polismyndigheten fattade. Astrid Lindgrens Värld AB beräknas drabbas av 120 miljoner kronors förlust efter avräkning av de statliga stödåtgärder man kan ta del av som aktiebolag. Förlusten motsvarar tio års vinst.

Flera boendeanläggningar i närområdet fick direkt i stort sett alla bokningar avbeställda och konstaterar en minskning med 80–85 procent jämfört med förra året. Nystartade företag har valt att inte ta risken att öppna, andra stängde innan förlusterna hann bli för stora. Ett lokalt bageri har gått i konkurs och fler konkurser befaras bland underleverantörer och andra entreprenörer. Många av de mindre entreprenörerna är enskilda firmor, som inte kan ta del av de statliga stödåtgärderna. Där blir skadan relativt sätt värre. De samhällsekonomiska effekterna är kolossala. En miljonvinst för ALV beräknas ge tio miljoner i intäkter totalt till olika företag i kommunen och 60–70 miljoner i regionen.

Analyser av människors rörlighet visar att resandet till Vimmerby drabbades allra hårdast i hela Kalmar län. I juli var det 26 procent färre som reste till Vimmerby. I första halvan av augusti var minskningen 22 procent, att jämföra med exempelvis södra Öland, där minskningen i juli, till följd av reserestriktionerna, inte var mer än 8 procent. I augusti noteras en ökning på 11 procent jämfört med 2019. Även grannkommunen Västervik klarade sig avsevärt bättre, med en minskning på 8 procent i juli och 5 procent i augusti.

Allt detta på grund av de oklara och till synes nyckfulla tolkningar som gjorts av ordningslagen och förordningen om allmän sammankomst, utan hänsyn till hur stora ytor människorna är utspridda på.

Av inrikesministerns och kulturministerns gemensamma presskonferens i fredags framgick att regeringen har för avsikt att från 1 oktober 2020 ändra den förordning som förbjuder sammankomster på fler än femtio deltagare. På regeringens hemsida kan man läsa att ”förslaget handlar om att förbereda för att göra undantag för vissa arrangemang med sittande publik som kan hållas på ett smittsäkert sätt. Förslaget ställer krav på att arrangören vidtar åtgärder för att

publiken ska kunna hålla avstånd till varandra. Förslaget innebär också att undantaget för sittande publik ska kombineras med en övre deltagargräns”. Om detta besked hade kommit i början av juli hade kanske sensommar och eftersäsong gått att rädda. Då hade arbetstillfällena kunnat räddas och företag kunnat undvika de förluster som nu är ett faktum för alla inblandade i en kommun som Vimmerby.

Folkhälsomyndighetens gör i sitt remissvar bedömningen att gränsen för arrangemang med anvisade/numrerade sittplatser med avstånd på minst en meter kan höjas från 50 till 500 personer som samtidigt får delta i allmänna sammankomster och på offentliga tillställningar. Det är ett steg i rätt riktning. Även om detta besked kommer alltför sent för att rädda innevarande säsong, så kan det ge en planeringsgrund inför nästkommande sommar.

Förslaget till ändrad förordningstext ger dock inte någon signal om huruvida regeringen har för avsikt att se över det som är kärnan i problematiken: krockar mellan olika lagstiftningar, där ordningslagen används för att kontrollera smittspridning, vilket ligger inom smittskyddslagen. Det undanröjer därmed inte den oklarhet som förorsakade polismyndigheten i Kalmars tolkning, om att separata utomhusföreställningar utspridda på ett större område var en ”sammanhållen allmän sammankomst”.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg:

På vilket sätt kommer statsrådet att undanröja problemet med olika lagar som krockar och ger upphov till tolkningar, vilket förorsakar oproportionerligt stora problem i ett samhälle som är beroende av en stor besöksanläggning med flera parallellt pågående föreställningar?

.....
Gudrun Brunegård (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders